

afdeling Stedelijk Beheer

Aan de gemeenteraad

19 februari 2008
Gemeentestukken: 2008-155

Onderwerp: Gemeentelijk Rioleringsplan 2008 – 2011 (GRP4)

1. Voorstel

De raad wordt voorgesteld vast te stellen:

1. het Gemeentelijk Rioleringsplan 2008 – 2011 (GRP4);
2. de hieruit voortvloeiende wijziging van de programmabegroting 2008-2011;
3. een jaarlijkse dotatie van € 50.000,- voor groot onderhoud aan de Voorziening onderhoud riolering;
4. de wijziging in de afschrijvingstermijn voor Rioleringen en Rioolbouwwerken van 40 naar 50 jaar en voor Mechanische installaties (groot) van 15 naar 18 jaar en hiermee de Afschrijvingstabel, behorende bij de Financiële verordening gemeente Ridderkerk 2003 aan te passen;
5. keuzevariant 2, waarbij het gewenste rioolrecht geleidelijk wordt ingevoerd tot een tarief van € 75,36 in 2011 (exclusief inflatiecorrectie);

Tevens wordt de raad voorgesteld:

6. een krediet van € 9.572.285,- voor de in de planperiode 2008-2011 uit te voeren investeringen ter beschikking te stellen;
7. het saldo uit de Voorziening onderhoud riolering (per 31/12/2007) over te hevelen naar de nieuw te vormen egalisatiereserve rioolrecht;
8. een Tariefegalisatiereserve rioolrecht in te stellen, welke als doel heeft de verschillen tussen het door de raad toegestane tarief rioolrecht en het berekende tarief over een periode van 20 jaar te dekken.

2. Aanleiding

In de Wet milieubeheer (Wm), artikel 4.22 is vastgesteld dat de gemeente verplicht is een Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) op te stellen. Het bij dit voorstel gevoegde GRP4 is daarom een logisch vervolg op het Gemeentelijk RioleringsPlan 2001-2006 (GRP3) dat uw raad in zijn vergadering van 8 april 2002 heeft vastgesteld. Het plan sluit aan op het sinds 1990 ingezette beleid.

3. Aspecten

Zorgplicht

De gemeente heeft een zorgplicht voor de doelmatige inzameling en transport van al het op haar grondgebied vrijkomende afvalwater. Naast deze huidige wettelijke verplichting zijn de nieuwe beleidsontwikkelingen een belangrijke aanleiding voor het opstellen van een actueel GRP.

Toetsing huidige situatie

Uitgaande van de huidige situatie moet de gemeente de komende planperiode de laatste panden in het buitengebied aansluiten op het rioolstelsel en de laatste maatregelen voor de

basisinspanning uitvoeren. In het stelsel is sprake van verloren berging door opgetreden zettingen en zijn verblijftijden (van het afvalwater) soms te lang omdat het via meerdere bemalinggebieden naar de zuivering wordt gepompt. De bekende locaties met wateroverlast na hevige regen vragen verdere verbetering. In het kader van de nieuwe zorgplichten is meer inzicht nodig in de grondwaterstand en dient beleid geformuleerd te worden over afstromend hemelwater (afkoppelen van riolering naar oppervlaktewater).

Doelen rioleringszorg planperiode GRP4

Voor de komende planperiode worden de volgende doelen nagestreefd:

1. doelmatige inzameling van het binnen het gemeentelijke gebied geproduceerde afvalwater;
2. doelmatige inzameling van het vervuilde hemelwater;
3. transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
4. geen ongewenste emissies naar oppervlaktewater en bodem;
5. geen overlast voor de omgeving;
6. het rioolbeheer moet effectief en pragmatisch worden uitgevoerd;
7. beheersen van de kwaliteit van afstromend regenwater als onderdeel van een duurzaam stedelijk (afval)watersysteem;
8. het versterken van de interne en externe samenwerking en afstemming bij het ontwikkelen en de uitvoering van afvalwaterbeleid;
9. voorkomen van grondwateroverlast.

Prestatie-indicatoren

In de planperiode GRP3 is gewerkt om te voldoen aan de basisinspanning. Dit was een reductie van de vuiluitworp bij overstort van 45%. Door veranderde klimatologische ontwikkelingen (heviger regenval in kortere tijd) is circa 25% bereikt, tevens zijn de situaties van wateroverlast de laatste jaren toegenomen. Met de te nemen maatregelen in de planperiode GRP4 wordt gestreefd naar een reductie van 20% voor wat betreft de vuiluitworp van de overstorten en afname van de situaties wateroverlast met 50% bij gelijkblijvende omstandigheden. De prestatie-indicatoren zullen worden gemonitord.

Strategie planperiode

Een strategie geeft de aanpak weer die leidt tot het bereiken van gestelde doelen en functionele eisen. Het is een combinatie van onderzoek, maatregelen, benodigde middelen en fasering. De strategie voor de komende planperiode is met name gericht op:

1. sanering van de laatste ongerioleerde afvalwaterlozingen in het buitengebied (uit GRP3);
2. uitvoeren laatste maatregelen om te voldoen aan de basisinspanning (uit GRP3);
3. opstellen van een Gemeentelijk Afkoppelplan (beleid) en vervolgens uitvoering geven aan dit beleid door gestructureerd af te koppelen van verhard oppervlak;
4. verdere verbetering van het rioolstelsel door het opzetten van een nieuwe persleiding structuur en riolering strategisch te vervangen;
5. onderzoek naar de grondwaterstanden in de gemeente voor het opstellen van beleid.
6. verdere verbetering van de huidige locaties met wateroverlast (ook deel van het Waterplan).

Overleg

Bij de voorbereiding van het GRP4 is, overeenkomstig hoofdstuk 4 artikel 4.23 van de Wet milieubeheer, overleg gevoerd met:

- a. Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland;
- b. Beheerders van het waterschap Hollandse Delta;
- c. Rijkswaterstaat Zuid-Holland

De door de instanties ingebrachte opmerkingen zijn op hoofdlijnen verwerkt in het onderhavige GRP4.

Wet gemeentelijke watertaken

Op 1 januari 2008 is de Wet gemeentelijke watertaken in werking getreden. Gemeenten krijgen hierbij naast een zorgplicht voor stedelijk afvalwater, ook een zorgplicht afvloeiend hemelwater en grondwater. Gemeenten hebben 5 jaar de tijd om hun beleid omtrent hemel- en grondwater in een "verbreed" GRP te verwoorden. De gemeente Ridderkerk heeft er voor gekozen in dit GRP4 alleen onderzoeken op te nemen met betrekking tot grondwater en afstromend hemelwater (afkoppelen). In 2011 zal een nieuw verbreed GRP opgesteld worden waarin alle facetten van de nieuwe zorgplicht opgenomen worden.

Raakvlakken GRP4 en Waterplan

Het GRP4 is gelijktijdig met het Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2) opgesteld. In toenemende mate is het wenselijk in het GRP raakvlakken met het WPR2 op te nemen, welke zijn:

- De relatie tussen de beide plannen wat betreft de riooloverstorten, het afkoppelen van hemelwaterafvoeren van verhard oppervlak (woningen, gebouwen, wegen en paden) en de wateroverlast bij hevige regen.
- De gestelde nieuwe eisen aan het open water hebben ook hun weerslag op het GRP4. Deze eisen zijn: het Nationaal Bestuursakkoord Water voor wat betreft de waterkwantiteit met een wateropgave voor het beperken van inundatie en wateroverlast en de Europese KaderRichtlijn Water voor de waterkwaliteit (chemisch en biologisch) van het open water.
- Het opstellen van beide plannen in samenwerking met het Waterschap Hollandse Delta. In tegenstelling tot het GRP4 heeft het Waterschap voor het WPR2 samen met de gemeente directe verantwoordelijkheid.

4. Aanpak/Uitvoering

De maatregelen van het GRP4 zijn verdeeld over 5 groepen (zie GRP4 hoofdstuk 6). In groepen 1 t/m 4 zijn opgenomen de investeringsmaatregelen voor:

- groep 1: te rioleren buitengebied;
- groep 2: maatregelen ter verbetering;
- groep 3: vervangen riolen/ persleidingen en groot onderhoud riolering;
- groep 4: vervangen gemalen (mechanisch, elektrisch hard- en software)

In groep 5 zijn opgenomen de reguliere maatregelen voor het beheer, beleid en de voorgestelde onderzoeken. Per groep is een jaarprogramma opgesteld van uit te voeren maatregelen.

De nieuwe maatregelen kunnen in voorbereiding en uitvoering worden genomen, nadat uw raad heeft ingestemd met het GRP4 en akkoord is gegaan met de daarmee verband houdende kosten en kostendekking. Het GRP4 is gelijktijdig met het Waterplan2 opgesteld; daarmee zijn beide plannen goed op elkaar afgestemd.

Nadat dit GRP4 door uw raad is goedgekeurd zal:

- het raadsvoorstel als bijlage aan het GRP4 worden toegevoegd;
- het GRP4 aan de onder "Aspecten" genoemde instanties worden toegezonden;
- de vaststelling van het GRP4 bekend worden gemaakt in het huis-aan-huisblad De Combinatie;
- uitvoering worden gegeven aan de maatregelen zoals in het GRP4 genoemd.

5. Kosten/Opbrengsten/Dekking

Kosten

Voor de planperiode 2008 tot en met 2011 zijn begroot:

- de totale investeringsuitgaven op € 9.572.285,-- (groep 1 t/m 4);
- de jaarlijkse exploitatiekosten, die lopen van € 3.063.529,-- in 2008 tot € 3.493.839,-- in 2011 (groep 5).

Voor meer informatie zie bijlage GRP4 tabel 7.3.

Voor de vervolgjaren tot en met 2027 is rekening gehouden met investeringen voor vervangingen en de jaarlijkse exploitatiekosten.

Kostendekking (voor meer informatie zie bijlage: GRP4 hoofdstuk 7)

Algemeen

Medio 2007 heeft de rijkscommissie Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) een notitie riolering met richtlijnen uitgebracht. Deze nieuwe richtlijnen werken door in de financiële uitwerking van het GRP4 en leiden tot grote verschillen met de financiële systematiek van het GRP3 (zie GRP4 paragraaf 7.3.1).

Overgang en opzet

De ramingen voor riolering in de begroting 2008 zijn nog gebaseerd op het GRP3. Mede als gevolg van de nieuwe richtlijnen riolering is een ingrijpende aanpassing van de begroting 2008 noodzakelijk. Desondanks blijft de uitkomst van de begroting 2008 budgettair neutraal.

De afschrijvingstermijnen voor riolering (en bouwkundige werken) is verlengd van 40 jaar naar 50 jaar en voor grote mechanische installaties van 15 jaar naar 18 jaar. Dit is gebaseerd op de ervaring dat de riolering en de installaties een langere levensduur hebben. Dit is mogelijk door toepassing van goede materialen, inspecties en preventief onderhoud. De andere afschrijvingstermijnen wijzigen niet. Voorgesteld wordt de genoemde afschrijvingstermijnen in de bij de Financiële Verordening gemeente Ridderkerk 2003 behorende Afschrijvingstabel te wijzigen.

Volgens het BBV moeten vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen, die niet uit de grondexploitatie worden gedekt, worden geactiveerd en afgeschreven. In het GRP3 werden deze bedragen voor de mechanische en elektrische installaties direct betaald uit een voorziening.

In het GRP4 is in de jaarlijkse exploitatie, voor beheer en onderhoud, rekening gehouden met een aantal uit te voeren onderzoeken ter verbetering van de werking en de instandhouding van de riolering. Tevens zijn kosten opgenomen voor onderzoeken grondwater en afkoppelen (van hemelwater) ter voorbereiding voor het opstellen van nieuw beleid, welk zal worden verankerd in het volgende 'verbreed' GRP5.

In het GRP4 is rekening gehouden met een vervangingscyclus van 50 jaar voor de riolering. Voor het bepalen van de budgettaire consequenties is een rekenperiode (horizon) gehanteerd van de eerste 20 jaar (2008 t/m 2027). Dit principe is ook bij voorgaande rioolplannen toegepast.

Budgetconsequenties

Vanwege de richtlijnen BBV mag met ingang van 2008 alleen groot onderhoud ten laste van de voorziening worden gebracht en kan de (jaarlijkse) dotatie aan deze voorziening omlaag van € 1,1 miljoen naar € 50.000,--. Er wordt voorgesteld een nieuwe start met de voorziening te maken. Daardoor valt de huidige voorziening vrij met een verwacht positief saldo per 1 januari 2008 van

Gemeentestukken: 2008-155

€ 2,4 miljoen. Door de jaarlijkse nieuwe en vervangingsinvesteringen nemen de kapitaallasten in het nieuwe GRP4 gestaag toe van € 12.300,-- in 2008 naar € 2,1 miljoen in 2027 en daarna nog verder.

Tariefegalisatie riolering

Omdat de kapitaallasten in het GRP4 jaarlijks toenemen en evenredig daarmee de jaarlijkse exploitatielasten zou jaarlijks een reële verhoging van het rioolrecht noodzakelijk zijn. Dit is echter niet in het belang van de burger: die is meer gebaat bij stabiele woonlasten.

Voorgesteld wordt om over de rekenperiode van 20 jaar een gemiddeld rioolrecht (rekentarief) te hanteren met in principe alleen trendmatige verhoging. Hierdoor zullen van jaar tot jaar budgettaire verschillen gaan ontstaan tussen het gemiddeld (vastgestelde) rezentarief en het werkelijke kostendekkende tarief van dat jaar. Om deze verschillen te neutraliseren dient een nieuwe tariefegalisatiereserve te worden ingesteld. De voordelige verschillen in de eerste jaren worden gespaard voor de nadelige verschillen in de jaren daarna.

Berekening rioolrecht

In het portefeuillehoudersoverleg ter voorbereiding op het GRP4 is een maximaal tarief van € 75,-- aangegeven, hetgeen nagenoeg overeenkomt met het aanvankelijk voorgestelde rioolrecht 2008 uit de begroting 2008 – 2011. Dit maximale tarief van € 75,-- is aangemerkt als het gemiddeld rezentarief voor de nieuwe tariefegalisatiereserve. Het rioolrecht is voor 2008 reeds vastgesteld op € 68,16.

Keuze

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten zijn in het GRP4 hoofdstuk 7.3 drie (3) varianten uitgewerkt. Deze 3 varianten zijn:

1. het gewenste rezentarief gaat in vanaf 2009;
2. het gewenste rezentarief wordt geleidelijk ingevoerd en is in 2011 op het juiste niveau;
3. het gewenste rezentarief gaat pas in vanaf 2011.

Voorgesteld wordt de 2^e variant toe te passen. Belangrijke reden is dat het gewenste rezentarief geleidelijk wordt ingevoerd en in 2011 op het juiste niveau is. In de eerste jaren wordt iets minder gespaard vanwege het reeds vastgestelde tarief van € 68,16 voor 2008. Dit leidt tot een iets hoger gemiddeld rezentarief, te weten € 75,31 in 2011. Ten opzichte van het vastgestelde tarief 2008 is dit een stijging van 10,9%. Voor de komende jaren zal het rioolrecht en stijging als volgt zijn:

2009	rioolrecht € 70,56, stijging t.o.v. 2008 van 3,5%
2010	rioolrecht € 72,96, stijging t.o.v. 2009 van 3,4%
2011	rioolrecht € 75,31, stijging t.o.v. 2010 van 3,2%

Definitieve vaststelling van de jaarlijkse tarieven rioolrecht gebeurt in de begrotingsvergadering van de raad. Alle genoemde bedragen rioolrecht zijn exclusief inflatiecorrectie.

Het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,
de secretaris, de burgemeester,

Behandeld in commissie Samen wonen
Behandeld in de raad d.d. 27 maart 2008
m.maaskant@ridderkerk.nl/433/B